

**АНАЛІЗ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО НАВЧАННЯ  
МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО  
СПІЛКУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІХ  
ФІЛЬМІВ**

Стаття висвітлює аналіз результатів експериментального навчання майбутніх філологів, студентів III курсу, англійського діалогічного вербального і невербального спілкування з використанням автентичних художніх фільмів.

**Ключові слова:** діалогічне спілкування, вербальне та невербальне спілкування, майбутні філологи, автентичний художній фільм.

**O.S. Konotop**

**Analyses of the Experimental Teaching Future Philologists Interactional Speech  
with the Help of Authentic Feature Films.**

The article outlines the analyses of the experimental teaching future philologists interactional speech with the help of authentic feature films.

**Key words:** oral communication, verbal and non-verbal communication, future philologists, authentic feature films.

Вивчення положень застосування відеофонограми (ВФГ) посідає значне місце серед наукових досліджень. Розроблено основи використання ВФГ для навчання іноземної мови: з'ясовано критерії відбору автентичних художніх фільмів (АХФ), визначено інноваційні технології та нові стратегії використання ВФГ [1, 2]; досліджено послідовність використання АХФ і друкованих матеріалів для навчання студентів мовних спеціальностей монологічного мовлення [5]; запропоновано методику використання фрагментів АХФ для навчання студентів мовних спеціальностей соціокультурної англійської лексики [6] та ін. У той же час деякі аспекти методики використання ВФГ, зокрема навчання майбутніх філологів англійського діалогічного спілкування з використанням автентичних художніх фільмів потребують подальших досліджень. Отже, *метою* статті є аналіз результатів експериментального

навчання майбутніх філологів англійського діалогічного спілкування з використанням автентичних художніх фільмів.

Експеримент проводився нами у 2006-2007 навчальному році на III курсі протягом усього 6 семестру у двох різних вищих навчальних закладах (ВНЗ) задля забезпечення належного охоплення учасників експерименту: на факультеті англійської мови Київського національного лінгвістичного університету (КНЛУ) та філологічному факультеті Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка (ЧДПУ) [3,4].

Аналіз результатів експерименту та їх інтерпретацію було здійснено з урахуванням таких факторів: об'єктивний кінцевий результат експерименту, забезпечений проведенням післяекспериментального зрізу; порівняльний результат навчання, забезпечений вертикальним характером експерименту з проведенням передекспериментальних і післяекспериментальних зрізів; порівняльний результат навчання, забезпечений горизонтальним характером експерименту: проведенням перед- і післяекспериментальних зрізів за 11-ма визначеними критеріями.

Об'єктивний кінцевий результат був одержаний із застосуванням післяекспериментального зрізу щодо досягнення учасниками експерименту достатнього рівня навченості за час навчання за створеними варіантами моделі циклу занять. Зріз проведено з відеозаписом спілкування всіх учасників експерименту з наступним декількаразовим переглядом відеозаписів діалогічного спілкування (ДС) пар студентів.

Аналіз результатів експерименту показав, що із 40 студентів достатнього рівня навченості — з можливих 200,00 — 140,00 балів — досягли 37 студентів, тобто 92,50 %. Ці дані свідчать про достатню ефективність створеної методики навчання студентів III курсу ДС з використанням АХФ завдяки різноманітним методичним прийомам: застосуванню АХФ з використанням ВФГ під час пред'явлення навчального матеріалу і вправління; умовно-комунікативного і комунікативного характеру вправ з широким спектром ролевих ігор та колективною взаємодією; диференційованому та інтегрованому застосуванню

загальних та спеціальних вправ для навчання невербальних засобів спілкування інтегровано з мовленням; систематичному запровадженню відеозапису студентів з наступним переглядом і аналізом викладачем і студентами та виконанням вправ для коригування типових помилок як вербального, так і невербального характеру, припущених студентами.

Можливість визначення порівняльного результату експерименту за його вертикальним характером забезпечено використанням перед- і післяекспериментальних зрізів. Аналіз даних за середнім арифметичним результатів перед- та післяекспериментальних зрізів в ЕГ 1 (модель 1) і ЕГ 2 (модель 2) дозволяє зробити висновок про те, що студенти досягли високих результатів — 155,02 бала та 166,97 бала, незважаючи на низькі результати передекспериментального зрізу — 109,70 бала та 108,42 бала.

Порівняння результатів навчання стало можливим завдяки горизонтальному характеру експерименту, що дозволило визначити ефективніший з двох варіантів методики навчання, які було запроваджено в ЕГ 1 і ЕГ 2 (табл. 1). Різниця між показниками перед- і післяекспериментальних зрізів у ЕГ 1 і ЕГ 2 свідчить про перевагу режиму навчання в ЕГ 2 (модель 2).

*Таблиця 1*

**Порівняння середніх результатів перед- та післяекспериментальних зрізів рівня сформованості англомовної комунікативної компетенції у ДС у студентів ЕГ 1 та ЕГ 2 за два діалоги (у балах)**

| ЕГ            | Передекспериментальний зріз<br>(максимально за два діалоги — 200,00 балів) | Післяекспериментальний зріз<br>(максимально за два діалоги — 200,00 балів) | Приріст |
|---------------|--|--|---------|
| ЕГ 1<br>(4:1) | 109,70   | 155,02   | 45,32   |
| ЕГ 2<br>(3:2) | 108,42   | 166,97   | 58,55   |

Після ЕН показники за загальними критеріями оцінювання усномовленневого продукту були такими: висловлювання студентів у цілому відповідали змісту комунікативної ситуації — у середньому за критерієм „відповідність комунікативної ситуації” студент ЕГ 1 набрав 34,55 бала із 40,00

можливих (передекспериментальний зріз — 24,00 бали), ЕГ 2 — 34,89 бала (передекспериментальний зріз — 22,67 бала); за критерієм „мовна коректність висловлювання” успішність була нижчою — студент ЕГ 1 набрав 28,73 бала із 40,00 можливих (передекспериментальний зріз — 23,73 бала), ЕГ 2 — 27,22 бала (передекспериментальний зріз — 22,44 бала). Збільшився темп мовлення — за критерієм „темп мовлення” студент ЕГ 1 набрав 13,77 бала із 20,00 можливих (передекспериментальний зріз — 9,77 бала), ЕГ 2 — 13,72 бала (передекспериментальний зріз — 10,00 балів), за короткий строк ЕН цей показник і не міг вагомо збільшитися. Став набагато більшим обсяг висловлювання — за критерієм „обсяг висловлювання” студент ЕГ 1 набрав 18,73 бала із 20,00 можливих (передекспериментальний зріз — 12,55 бала), ЕГ 2 — 19,28 (передекспериментальний зріз — 11,89 бала).

Значною мірою підвищилися показники за специфічними критеріями оцінювання ДС: студенти стали вживати різноманітні діалогічні єдності, за критерієм „використання різних видів діалогічних єдностей” студент ЕГ 1 набрав 16,00 бала із 20,00 можливих (передекспериментальний зріз — 7,55 бала), ЕГ 2 — 17,66 бала (передекспериментальний зріз — 8,89 бала). Збільшилася кількість вживаних специфічних лінгвістичних засобів, притаманних ДС: за критерієм „наявність специфічних засобів” студент ЕГ 1 набрав 16,65 бала із 20,00 можливих (передекспериментальний зріз — 12,34 бала), ЕГ 2 — 19,05 бала (передекспериментальний зріз — 13,67 бала); значно покращився показник ініціативності, студенти під час ДС проявляли здатність брати ініціативу на себе — починали, закінчували розмову, робили зустрічні пропозиції; за критерієм „наявність ініціативних реплік” студент ЕГ 1 набрав 7,86 бала із 10,00 можливих (передекспериментальний зріз — 4,59 бала), ЕГ 2 — 9,06 бала (передекспериментальний зріз — 5,78 бала).

За критеріями оцінювання невербальних засобів спілкування студенти досягли високих показників. Студенти вживали кінесичні засоби спілкування, притаманні представникам британської етнокультурної спільноті, такі як жести рахування, та уникали такі, які не існують в британській етнокультурній

спільноті — потискання рук під час вітання та прощання, і тому значною мірою підвищилися показники за критерієм „коректне розуміння / використання кінесичних засобів ДС”: студент ЕГ 1 набрав 9,77 бала із 18,00 можливих (передекспериментальний зріз — 8,14 бала), ЕГ 2 — 15,22 бала (передекспериментальний зріз — 6,78 бала), а це важкі для засвоєння фактори. Під час ДС студенти адекватно вибирали відстань до свого співрозмовника, за критерієм „коректне розуміння / використання проксемічних засобів ДС” студент ЕГ 1 із 4,00 можливих набрав 3,00 бали (передекспериментальний зріз — 2,55 бала), ЕГ 2 — 4,00 бали (передекспериментальний зріз — 2,11 бала), студенти швидко оволоділи цими вміннями. Студенти дотримувалися правил тактильної поведінки, які притаманні британській етнокультурній спільноті (дуже рідке використання дотику): за критерієм „коректне розуміння / використання такесичних засобів ДС” студент ЕГ 1 набрав 3,91 бала із 4,00 можливих (передекспериментальний зріз — 3,82 бала), ЕГ 2 — 3,90 бала (передекспериментальний зріз — 3,56 бала), вони і під час передекспериментального зрізу виявили досить високий рівень цього вміння. Студенти активно вживали фонації: за критерієм „адекватне використання фонацій” студент ЕГ 1 набрав із 2,05 бала 4,00 можливих (передекспериментальний зріз — 0,68 бала), ЕГ 2 — 2,97 бала (передекспериментальний зріз — 0,64 бала), у той час як перед ЕН таке вміння не було розвинуте. Проаналізувавши одержані результати, необхідно визначити приріст за усіма групами критеріїв (табл. 2).

*Таблиця 2*

**Середній приріст сформованості комунікативної компетенції у ДС у студентів ЕГ 1 та ЕГ 2 за середнім арифметичним на одного студента за визначеними 11-ма критеріями (у балах)**

| <b>Критерій</b>                         | <b>ЕГ 1</b> | <b>ЕГ 2</b> |
|---|-------------|-------------|
| 1.Відповідність комунікативній ситуації | 10,56       | 12,22       |
| 2.Мовна коректність                     | 5,00        | 4,78        |

|   |              |              |
|---|--------------|--------------|
| висловлювання   |              |              |
| 3. Темп мовлення  | 4,00         | 3,72         |
| 4. Обсяг висловлювання                                    | 6,18         | 7,39         |
| 5. Використання різних видів ДЄ                           | 8,45         | 8,77         |
| 6. Наявність специфічних для ДС засобів                   | 4,32         | 5,38         |
| 7. Наявність ініціативних реплік                          | 3,27         | 3,28         |
| <b>Разом за 1-7 критеріями</b>                            | <b>41,78</b> | <b>45,54</b> |
| 8. Коректне розуміння / використання кінетичних засобів   | 1,63         | 8,45         |
| 9. Коректне розуміння / використання проксемічних засобів | 0,45         | 1,89         |
| 10. Коректне розуміння / використання такесичних засобів  | 0,09         | 0,34         |
| 11. Адекватне використання фонацій                        | 1,37         | 2,33         |
| <b>Разом за 8-11 критеріями</b>                           | <b>3,54</b>  | <b>13,01</b> |
| <b>Разом</b>  | <b>45,32</b> | <b>58,55</b> |

Після ЕН приріст за середнє арифметичним на одного студента за загальними і специфічними критеріями оцінювання ДС склав: на студента ЕГ 1 — 41,78 бали, на студента ЕГ 2 — 45,54, тобто спостерігається практично однаковий приріст у студентів ЕГ 1 і ЕГ 2, не зважаючи на те, що у студентів ЕГ 2 часу на виконання загальних вправ було менше, ніж у студентів ЕГ 1. Після ЕН приріст за середнє арифметичним на одного студента за критеріями оцінювання невербального спілкування у студентів ЕГ 1 — 3,54 бала, студентів ЕГ 2 — 13,01 бала. Зрушення різниць склало 13,23 бала на користь студентів ЕГ 2.

Результати проведеного ЕН дозволяють рекомендувати цикл занять з навчанням студентів ІІІ курсу МВНЗ англійського ДС з використанням АХФ і підсистеми вправ із співвідношенням загальних і спеціальних вправ для навчання невербальних засобів спілкування інтегровано з мовленням, як 3:2.

Перспективою подальших досліджень є формулювання методичних рекомендації з використання АХФ для навчання англійського ДС.

#### Використані джерела

1. Бичкова Н.І. Інноваційні підходи до методики використання відеофонограми для навчання іноземних мов / Н.І.Бичкова // 60 років ЮНЕСКО: погляд у майбутнє: Тези доповідей наукової конференції кафедри ЮНЕСКО КНЛУ, 22-23 лютого 2006 р. / Відп. ред. А.М. Чернуха. — К.: Вид. центр КНЛУ, 2006. — С. 90-92.
2. Бичкова Н.І. Основи використання відеофонограми та фонограми для навчання іноземних мов: [монографія] / Наталія Іванівна Бичкова. — К.: Віпол, 1999. — Ч.1 – 107 с.
3. Конотоп О.С. Навчання майбутніх філологів англійського усного діалогічного спілкування з використанням відеофонограми / О.С. Конотоп // Вісник київського національного лінгвістичного університету. Серія "Педагогіка та психологія". — К.: Вид. центр КНЛУ, — 2006. — № 10. — С. 22-27.
4. Конотоп О.С. Організація навчання майбутніх філологів англійського діалогічного спілкування з використанням автентичних художніх відеофільмів / О.С. Конотоп // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: збірник наук. праць. Випуск 34 / за заг. ред. академіка АПН України Євтуха М.Б., укладач — О.В. Михайличенко. — К.: Вид. центр КНЛУ, 2007. — С. 194-198.
5. Пащук В.С. Навчання студентів мовних спеціальностей усного англійського монологічного мовлення з використанням автентичних художніх фільмів: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Пащук Вікторія Степанівна. — К., 2002. — 247 с.
6. Яхнюк Т.О. Використання фрагментів художніх відеофільмів для навчання студентів мовних спеціальностей соціокультурної англійської лексики: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Яхнюк Тетяна Олександрівна. — К., 2002. — 223 с.

